

Inspiratiedag lokale gezinscoaches

Werksessie 1:

**Registreren en reflecteren
rond gezinscoaching.**

Impactevaluatie een last of een kracht?

Bérénice Storms

Koen Hermans

Vragen en uitwisseling

Evaluatie

werksessie 1: Registreren en reflecteren rond gezinscoaching. Impactevaluatie een last of een kracht?

Inspiratiedag lokale gezinscoaches

Bérénice Storms
11 december 2024

Inhoud

- Expertisecentrum Budget en Financieel Welzijn (CEBUD)
- Impactgericht handelen, wat en hoe?
- Het belang van impactevaluatie
- Concreet aan de slag met impactevaluatie: voorbeelden en lessen uit eigen onderzoek

Expertisecentrum Budget en Financieel Welzijn (CEBUD):

Praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek:

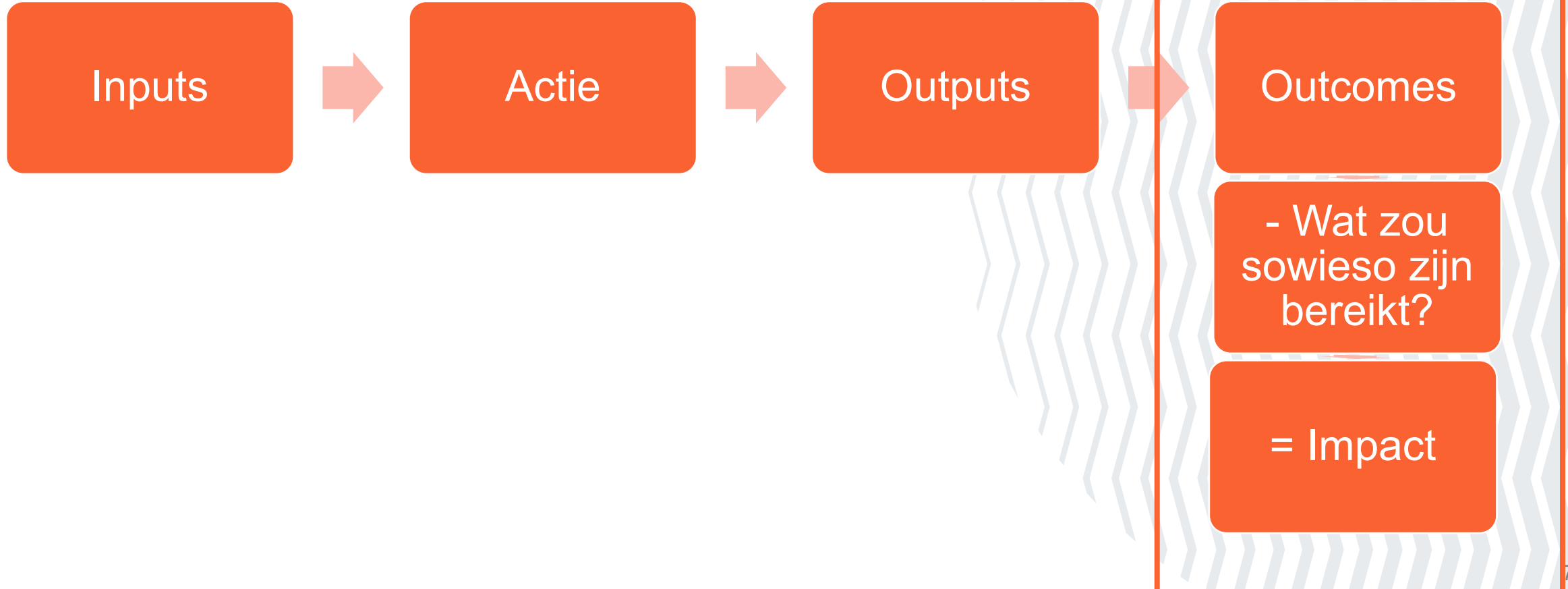
- Referentiebudgetten: menswaardig inkomen
- Armoede: volwaardige maatschappelijke participatie
- Geld en Gedrag: financieel welzijn

Impactgericht handelen

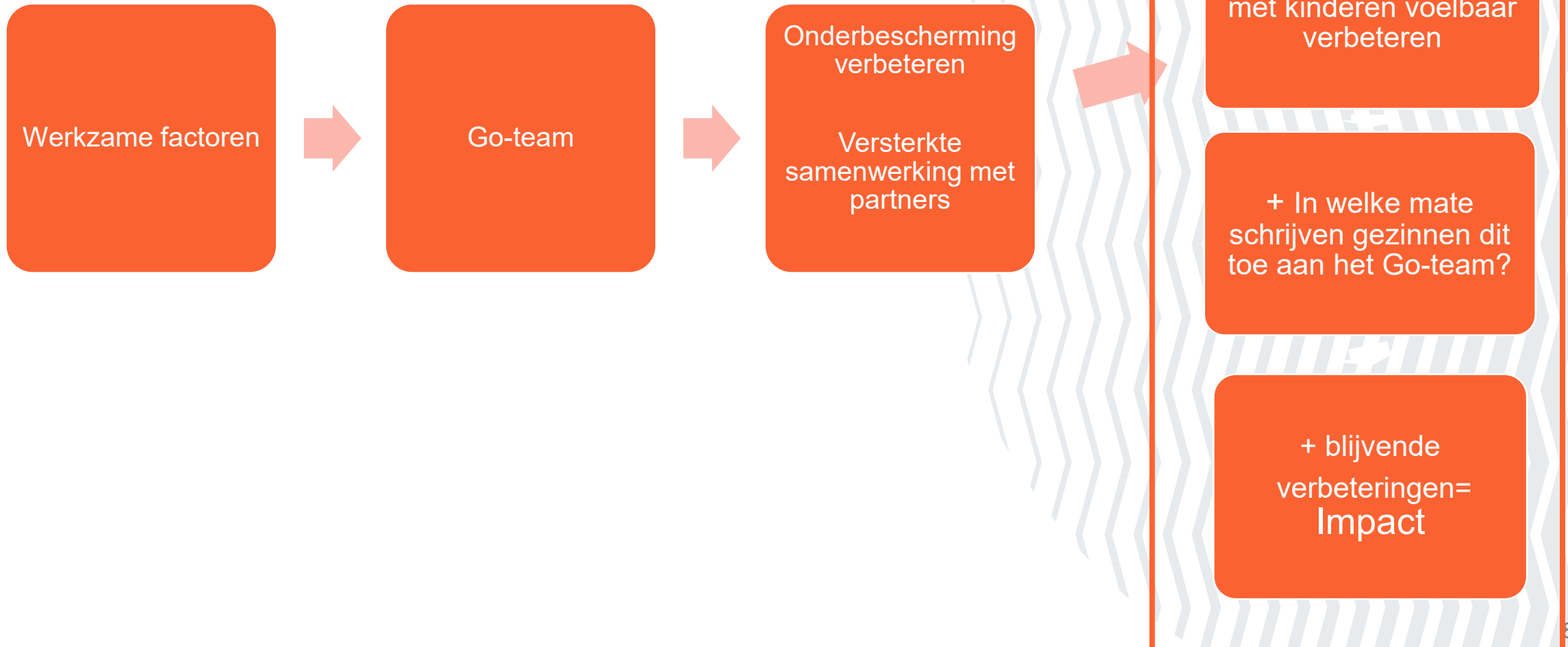
Impactgericht handelen

Impact: Wat heb je teweeg gebracht?

Impactgericht handelen: Go-team

Impact: Wat heb je teweeeg gebracht?

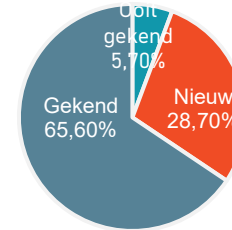
GO tegen gezinsarmoede

Input: werkzame factoren

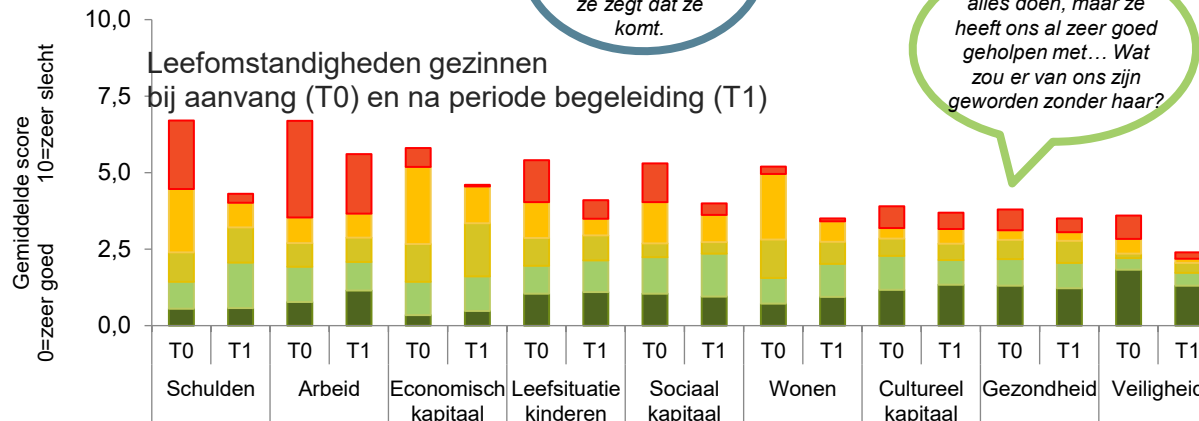

Output: onderbescherming aanpakken

20	Kind & Gezin
35	Politie
67	Scholen
122	Gezinnen (327)
(327)	(kinderen)

Outcome: Leefsituaties voelbaar verbeteren

Je voelt het aan iemand dat ze om je geeft. Zij komt altijd als ze zegt dat ze komt.

Ze kan niet alles doen, maar ze heeft ons al zeer goed geholpen met... Wat zou er van ons zijn geworden zonder haar?

Output: Samenwerking met partners versterken

Kind & Gezin

Nu kan ik met een gerust hart doorverwijzen: voorheen bleven vele vragen onbeantwoord.

CLB

Nu het Go-team is betrokken lukt het wel omdat veel praktische en financiële belemmeringen zijn weggewerkt.

Met het Go-team komt er rust in het gezin. Anders krijgen we constant opdrachten van het parket. Al die interventies zijn heel belastend voor een gezin.

Return on investment

Hoe impactgericht handelen?

1. Luister naar de ervaringen en de verhalen van de betrokkenen
 - Probeer de logica van hun keuzes te begrijpen
 - Bevraag wat bijdraagt aan verandering
2. Bouw aan je eigen veranderingstheorie
 - Welke verandering is gewenst, wat doe je, wie betrek je & wanneer is je actie geslaagd?
 - Actie: wat doe je, met wie, wat nodig?
 - Op korte termijn (output): wordt de doelgroep bereikt? Wordt de actie door de doelgroep als positief beoordeeld? Maakt de doelgroep gebruik van het aanbod?
 - Op lange termijn (outcome): maakt de actie daadwerkelijk een verschil (verbetering van levensomstandigheden) voor de samenleving op lange termijn
 - Onderbouw je actie met wetenschappelijke inzichten* over:
 - Kwaliteitsvolle hulpverlening
 - Competente hulpverleners
 - Competente organisaties
 - Doeltreffend beleid
3. Evalueer & communiceer
4. Leer en stuur bij

*<https://www.mechelen.be/go-team-boek> ; <https://www.movisie.nl/databank-effectieve-sociale-interventies>; <https://www.opgroeien.be/kennis/databank-kwaliteitsvolle-praktijken>

The background of the slide features a high-speed photograph of water droplets falling into a pool, creating concentric ripples. On the left side, there is a white semi-circular graphic element filled with a pattern of grey dots of varying sizes.

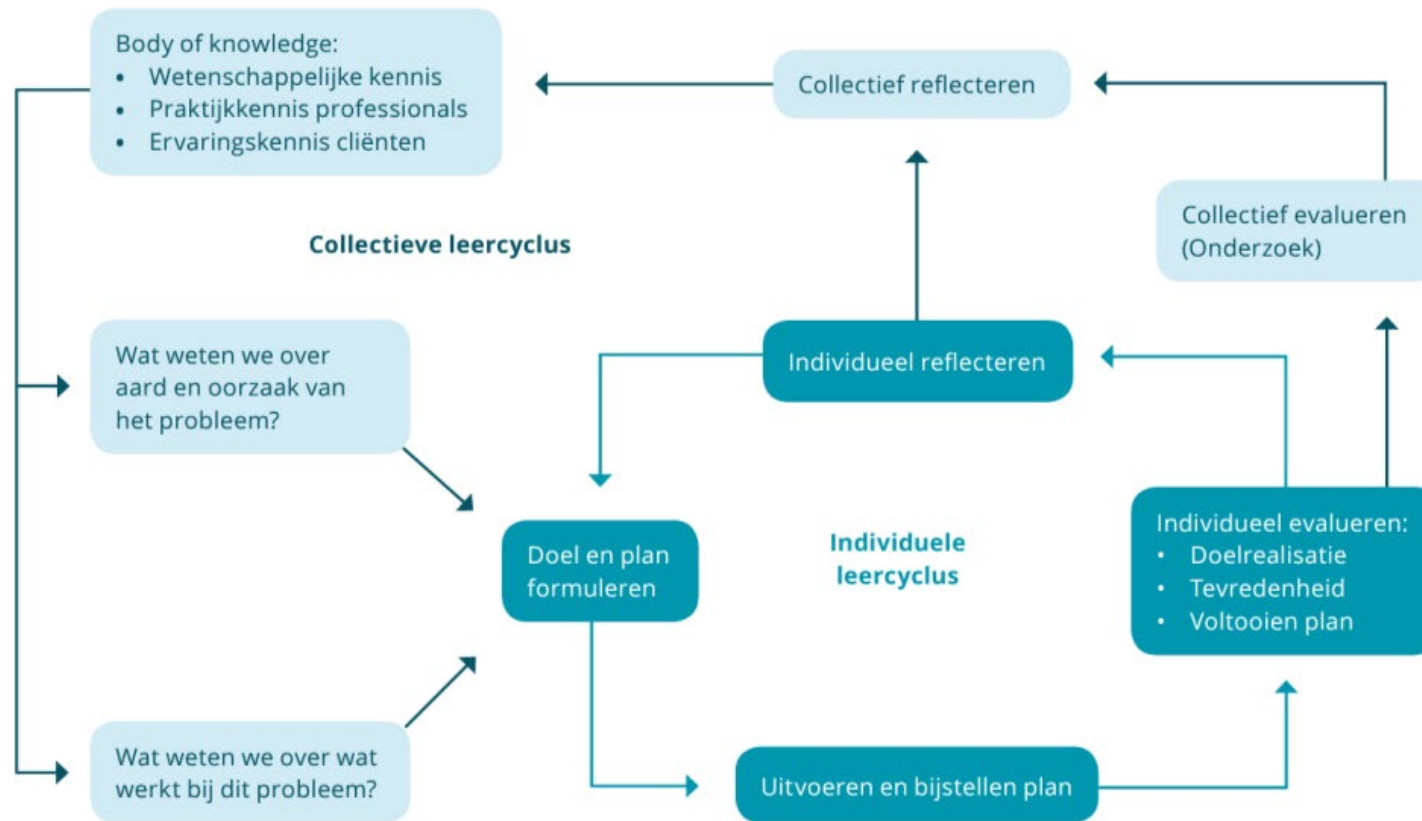
Het belang van impactevaluatie

Het belang van impactevaluatie

- Geen impact zonder meeting
 - Beoordeling van duurzame effectiviteit: leidt een maatregel tot het gewenste resultaat? Ook voor andere doelgroepen? Ook in andere contexten?
 - Verantwoording en legitimiteit: worden middelen goed ingezet? Moeten middelen blijvend worden ingezet?
 - Beleidskeuzes ondersteunen, en beleid optimaliseren, repliceren, opschalen
 - Samen lerend doen wat werkt

Het belang van impactevaluatie

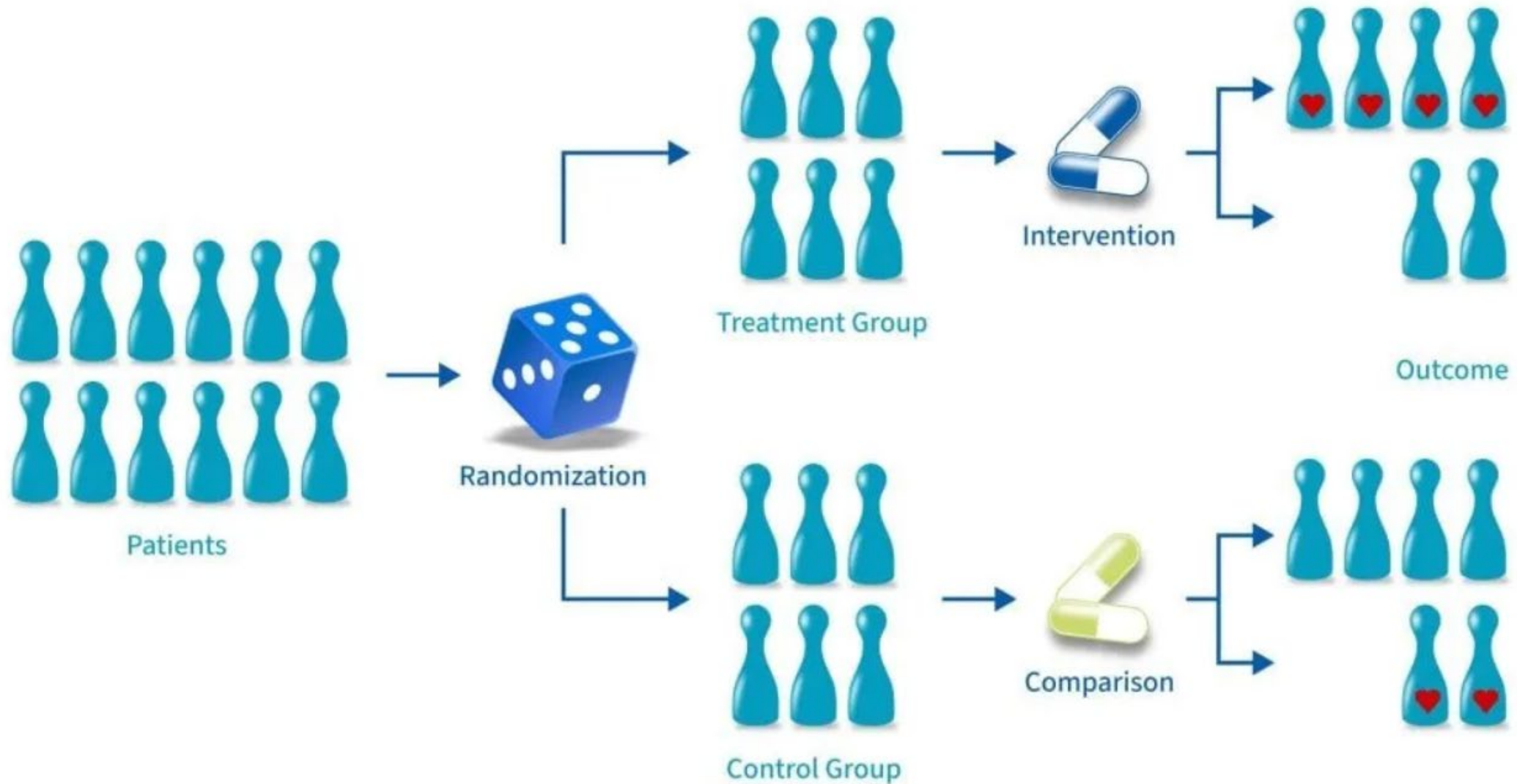
Samen lerend doen wat werkt

Het belang van impactevaluatie

- **Wat:** via een systematische benadering beoordelen of en in welke mate een actie heeft bijgedragen aan duurzame veranderingen bij de doelgroep of maatschappij.
- **Kenmerken**
 - Op zoek naar oorzakelijk effect van een actie... dat moeilijk vast te stellen is in SW-praktijken
 - Langetermijnfocus + bredere effecten op gemeenschappen of systemen
- **Methoden**
 - Experiment
 - Voor- en nameting + kwalitatieve bevraging

Experiment

Voor- en nadelen experiment

- **Voordelen**
 - Oorzaak en gevolg vaststellen
 - Controle over intermediaire variabelen
 - Hoge interne validiteit
 - Bewezen effectiviteit met resultaten die beleidsvoering ondersteunen
- **Nadelen**
 - Beperkte externe validiteit
 - Ethische bezwaren
 - Complexiteit in sociale settings
 - Kosten en tijd
 - Groot risico op stoorzenders in veldexperimenten

Voor- en nameting + kwalitatieve bevraging

T0-meting

Interventie

T1 meting

Context

context

Context

Bevraging
doelgroep

Voor- en nadelen pre-postmetingen+ kwalitatieve bevraging

- **Voordelen**
 - Eenvoudig in opzet
Breed toepasbaar voor praktijksettings
 - Rijke dataset door combineren van cijfers en verhalen
- **Nadelen**
 - Geen controle op externe factoren
 - Directe oorzaak- en gevolg niet statistisch vast te stellen
 - Minder goed geschikt voor lange termijneffecten
 - Tijdrovende analyse

Aan de slag met impactevaluatie

Aan de slag met impactevaluatie: lessons learned Go-team en Opkomst (+)

- **Vuistregels:**
 - Bezint eer ge begint:
 - Welke impact bereiken?
 - Hoe deze impact meten?
 - Betrek de doelgroep van start tot eind
 - Doe het samen (gedragenheid)
 - Hou het eenvoudig
 - Werk zoveel mogelijk met data die al in de organisatie aanwezig is of die sowieso moet worden verzameld
 - Zorg voor eenduidige data en gebruik indien mogelijk meerdere databronnen
 - Zorg voor een veilige dataopslag en verwerking (anonymiseer zo snel als mogelijk)

Vb. dossier analyse

 Home policy Afmelden							
Dossiers testbis							
Normale weergave Print							
ONDERWERP		SCORE	# 1	# 2	# 3	# 4	# 5
Janssens			huishouden				
Verblijfplaats	 1	3	Dakloos	Tijdelijk verblijf bij vrienden/familie	Eigen woonst met grote gebreken	Eigen woonst met kleine gebreken	Eigen woonst zonder gebreken
Betaalbaarheid van de woning	 1	1	Dreigende uithuiszetting wegens niet betalen van huur of hypotheek	Achterstand met betaling van huur of hypotheek	Huur/hypotheek wordt soms te laat betaald, maar geen achterstand	Huur/hypotheek wordt steeds op tijd betaald maar is te hoog voor inkomen	Huur/hypotheek wordt op tijd betaald en is betaalbaar *
Zelfstandig wonen	 1	1	Woont niet zelfstandig	Verwerft competenties om zelfstandig te kunnen wonen	Woont tijdelijk zelfstandig met begeleiding	Woont zelfstandig met begeleiding	Woont zelfstandig zonder begeleiding
Onderhoud woning	 1	2	Woning is onbewoonbaar	Woning wordt slecht onderhouden	Woning wordt beperkt onderhouden	Woning wordt voldoende onderhouden	Woning wordt zeer goed onderhouden
Inkomen	 1	3	Inkomen is zeer ontoereikend* en niet stabiel	Inkomen is zeer ontoereikend maar wel stabiel	Inkomen is juist toereikend maar niet stabiel	Inkomen is wel toereikend maar niet stabiel	Inkomen is toereikend en stabiel inkomen
Spaargeld	 1	1	Geen spaargeld	Spaargeld maar niet voldoende om 1 maand te overbruggen	Spaargeld voldoende om 1 maand te overbruggen	Spaargeld voldoende om 2 maanden te overbruggen	Spaargeld voldoende om minstens 3 maanden te overbruggen

Data analyse

Per domein:

- Gemiddelde score voor en na
- % gezinnen met een goede/slechte score voor en na
- % gezinnen met een verbeterde score
- % gezinnen van een slechte naar een goede score

Over alle domeinen

- Gemiddelde score voor en na
- % gezinnen met een verbeterde score
- % gezinnen met een verslechterde score
- Gemiddeld aantal domeinen waarop gezinnen problemen ervaren voor en na
- % gezinnen dat voor-of achteruitgang ziet op x domeinen
- Samenhangende domeinen, Samenhang tussen aanvangssituatie op een aantal domeinen en algemene verbetering/verslechtering

→ Verschillen vast te stellen naargelang begeleider/doorverwijzer/typegezin?

Data analyse

Per domein:

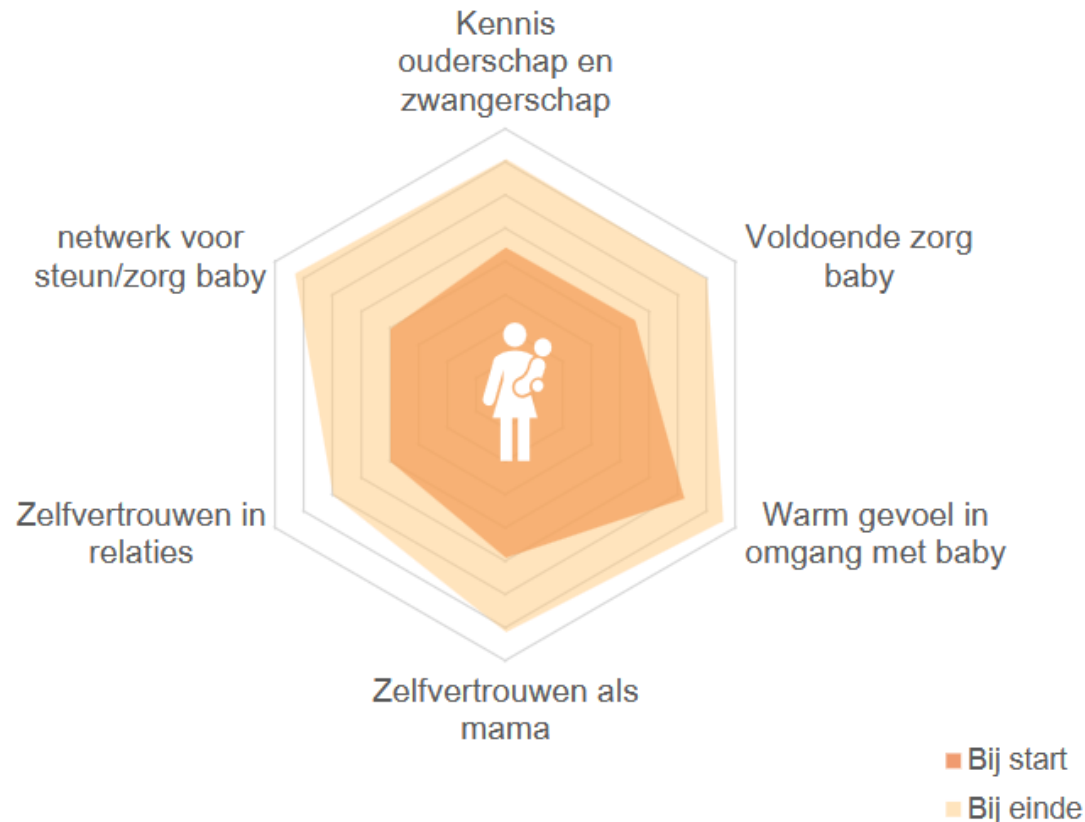
- Gemiddelde score voor en na
- % gezinnen met een goede/slechte score voor en na
- % gezinnen met een verbeterde score
- % gezinnen van een slechte naar een goede score

Over alle domeinen

- Gemiddelde score voor en na
- % gezinnen met een verbeterde score
- % gezinnen met een verslechterde score
- Gemiddeld aantal domeinen waarop gezinnen problemen ervaren voor en na
- % gezinnen dat voor-of achteruitgang ziet op x domeinen
- Samenhangende domeinen, samenhang tussen aanvangssituatie op een aantal domeinen en algemene verbetering/verslechtering

→ Verschillen vast te stellen naargelang begeleider/doorverwijzer/typegezin?

Voorstelling resultaten Opkomst (+)

“

Met het eerste kindje vond ik het moeilijk om mijn moederrol op te pakken. Zeker over die bezorgdheden hebben we het vaak gehad. Je voelt je vaak heel alleen, maar dan kwam ze zo van er zijn nog moeders die hetzelfde meemaken.”

(Mama, Opkomst+)

Bedankt!

Bérénice Storms & team
berenice.storms@thomasmore.be

Blijf op de hoogte met onze nieuwsbrief
Inschrijven: http://eepurl.com/iklT_r

Impactgedreven handelen en evalueren

Prof. dr. Koen Hermans

LUCAS, Centrum voor Zorgonderzoek en Consultancy

Welzijnsorganisaties: 4 kenmerken

01

1. De **doelstellingen** zijn **vaag** en soms ook ambigu

02

2. Ze opereren in een **turbulente** omgeving

03

3. De **basisactiviteiten** zijn relaties tussen personen en professionals

04

4. **Methodieken** bevatten geen pasklaar antwoord

Definitie van
impact

(OECD,
2002;2010)

Positieve en negatieve,
primaire en secundaire **effecten**

op **lange** termijn

die geproduceerd zijn **door** een
interventie/maatregel,

direct of indirect, bedoeld of
onbedoeld

Impact: ja, maar

- Impact = verandering / gevolg
- Verandering is essentie van welzijnsorganisatie
- Maar altijd onvoorspelbaarheid
 - welzijnswerk is relationeel werk
 - Welzijnswerk kan niet los gezien worden van context én omgeving

Impact van welzijnsorganisaties

- **Vele dimensies:**
 - Kwaliteit van leven van individuele gebruikers
 - Bijdrage aan publieke waarden (rechtvaardigheid, gelijkheid, solidariteit,...)
 - Economische impact
 - Kwaliteit van arbeid
- Impact heeft **andere betekenis** vanuit verschillende perspectieven → welk perspectief 'wint' ?

Impact evalueren betekent impact expliciteren

WAT-vraag ?

Welke veranderingen beogen we?

Welke resultaten beogen we?

Waaraan zien we dat er iets veranderd is?

HOE-vraag ?

Hoe kunnen we dat vaststellen ?

Welke methoden?

Welk bewijsmateriaal?

Impactgedreven evaluatie vereist impactgericht handelen

- Impact realiseren kan maar als alle betrokkenen ‘impactgedreven handelen’
- Je kan dus geen impact vaststellen als diegenen die het moeten waarmaken, niet mee zijn
- Impactgedreven handelen en werken is een uitdaging voor organisaties (directie, middenkaders én praktijkwerkers)

Impact
evalueren =
bewijsmateriaal
verzamelen

- Meten is bijzonder complexe opdracht
- Spreken cijfers wel voor zich?
- Cijfers kunnen nooit eindpunt zijn
- Bijzondere aandacht voor gebruikersperspectief
- Meten vraagt om 'gestandaardiseerde procedures' die voor personen in kwetsbare positie niet zo evident zijn
- Wie levert info aan : praktijkwerker als onderzoeker?
- En toch blijft meten heel leerrijk

Verandering is aanwezig, maar...

- Is verandering ook 'gevolg' van interventie ?
- 'Counterfactual': wat als er geen interventie had plaatsgevonden?
- Klassieke manier : experimenteel onderzoek met controlegroep
- Eigen alternatief :
 - Gegevensverzameling voor, tijdens en na interventie
 - Bij voorkeur kwantitatief en kwalitatief
 - Combinatie van verschillende perspectieven om 'bewijs' overtuigend te maken
 - Ook aandacht voor 'wanneer het minder goed werkt' en voor de context

Wanneer kiezen voor impactevaluatie (OECD, 2014)

Innovatief: Zal een nieuwe, veelbelovende aanpak testen.

Reproduceerbaar: Kan worden opgeschaald of toegepast in een andere context.

Strategisch relevant: Het bewijs uit de impactevaluatie zal een belangrijke beslissing over de interventie informeren, bijvoorbeeld rond programmagroei, hervorming of budgettoewijzing.

Ongetest: Er is weinig bekend over de effectiviteit van het programma of ontwerpalternatieven, wereldwijd of in een bepaalde context.

Invloedrijk: De resultaten zullen worden gebruikt om beleidsbeslissingen te ondersteunen.

Van impact evalueren naar methodiekgetrouwheid

Als impact is
vastgesteld wordt
interventie
uitgekristalliseerd

Modelgetrouwheid
monitoren :
worden principes
toegepast?

Vanuit externe blik
en een veelheid
van perspectieven

Doel van impactevaluatie

Leren

Kritische blik op de eigen praktijk

Verbeterpunten identificeren en realiseren

Focus ligt op kwaliteitsverbetering en handelen

Verantwoorden

Verantwoorden aan externe stakeholders

Meer aandacht voor impact/effecten en voor meten

Focus ligt op verwerven van draagvlak/legitimiteit

Gevaar van afromen

Vaststellen van impact

Evalueren betekent niet meten van impact

Operationalisering van impact in
'indicatoren' (wat is er precies veranderd)

Gegevens verzamelen (evidentie in ruime
betekenis)

Systematiek van gegevensverzameling dmv
instrumenten

Bewijsmateriaal is 'vertrekpunt' voor
dialoog, nooit eindpunt

Take home messages

Impactevaluatie is geen wonderoplossing

Impactevaluatie is per definitie een proces van leren en bijsturen

‘impactgedreven handelen’ van professionals versterken

Impact evalueren : belang van externe partner/evaluator/kritische vriend

Cijfers als vertrekpunt voor dialoog, niet als eindpunt

Houd ruimere maatschappelijke context voortdurend in beeld

Visienota

In deze bijdrage gaan we in op de uitdagingen die zich stellen bij de evaluatie van de impact van sociaalwerkpraktijken.

We schuiven belangrijke leidende principes naar voren en formuleren enkele aanbevelingen om een impactevaluatie op maat van complexe praktijken op te starten.

Lerend netwerk

In het lerend netwerk wordt opgedane kennis door vijf sociaalwerkpraktijken inzake impactevaluatie verdiept en verspreid.

In 5 bijeenkomsten gingen we dieper in op de visie op meten en evalueren in Sociaal Werk, analyseerden we welke benadering, methoden en tools werden ingezet. We toetsen visie en krachtlijnen aan praktijk.

Actie-onderzoek

Parallel liepen twee actie-onderzoeken: binnen CAW Groep, CAW Antwerpen en CAW Oost-Vlaanderen en een binnen het onderwijs-opbouwproject 'Transfer Secundair' van SAAMO Antwerpen Provincie.

Doel was inzicht te verwerven in de vragen, uitdagingen en spanningsvelden waar deze praktijken mee geconfronteerd worden

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Vragen en uitwisseling

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Evaluatie inspiratiedag lokale gezinscoaching

